

Över 100 000 arbetslösa akademiker

– en rapport om lågkonjunkturens effekter

Över 100 000 arbetslösa akademiker
- en rapport om lågkonjunktorens effekter
Gilbert Fontana

© Gilbert Fontana och Saco 2025

www.saco.se

Sammanfattning

Sveriges svaga konjunktur märks allt tydligare på arbetsmarknaden. Sedan sommaren 2023 har arbetslösheten gradvis ökat, även bland högutbildade som vanligtvis har en stark ställning på arbetsmarknaden. Denna rapport ger en översikt över hur akademikers arbetslöshet har utvecklats under den pågående lågkonjunkturen och redovisar hur den varierar mellan olika grupper.¹

Antalet arbetslösa akademiker som var inskrivna på arbetsförmedlingen i slutet av juli 2025 uppgick till ungefär 104 500 personer, vilket motsvarar ett arbetslöshetstal på 5 procent. Jämfört med samma månad år 2023 motsvarar det en ökning med drygt 1 procentenhet eller ungefär 23 100 personer.

Arbetslösheten bland akademiker har ökat brett, vilket tyder på att den svaga konjunkturen har påverkat akademikers arbetsmarknad i allmänhet. Vissa grupper har dock drabbats i högre utsträckning än andra. Dels syns en ökning i arbetslöshet bland de yngsta och de äldsta akademikerna på arbetsmarknaden. En ökad arbetslöshet syns också bland personer födda utanför Sverige. Det finns även en stor variation med avseende på olika utbildningsinriktningar. Den största ökningen i arbetslöshet har skett bland akademiker med en utbildningsinriktning mot data, material och tillverkning samt konst och media. Bland akademiker med inriktning mot exempelvis hälso- och sjukvård, socialt arbete samt pedagogik är arbetslösheten fortsatt relativt låg.

¹ Saco publicerar återkommande rapporter som belyser olika aspekter av arbetsmarknaden för akademiker, se exempelvis Ljunglöf (2021) och Fontana (2024).

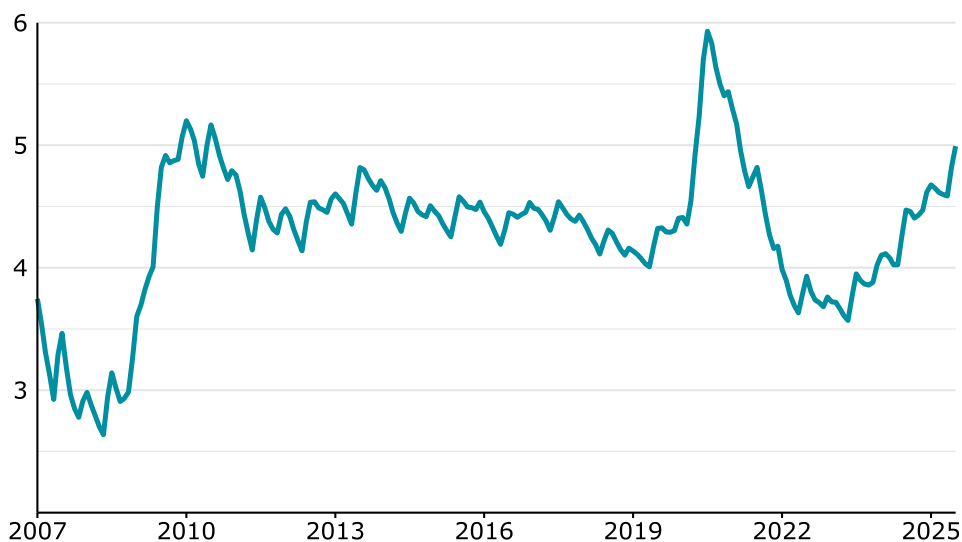
Arbetslöshetens utveckling och sammansättning

Under 2023 gick svensk ekonomi in i en lågkonjunktur. Kraftigt stigande inflation under 2022 och 2023 resulterade i penningpolitisk åtstramning med lägre BNP-tillväxt som följd. Under sommaren 2023 började den svenska arbetsmarknaden gradvis försämrats. Svag inhemsk konsumtion och en osäker omvärlden har bidragit till att arbetslösheten har fortsatt att öka och enligt Arbetsförmedlingen uppgick antal inskrivna arbetslösa i juli 2025 till drygt 377 300 personer, vilket motsvarar 7,1 procent av arbetskraften.²

Svensk arbetsmarknad fungerar väl i flera avseenden men kännetecknas också av strukturella utmaningar. Redan innan svensk ekonomi gick in i en lågkonjunktur var arbetslösheten hög jämfört med andra länder. En majoritet av de arbetslösa i Sverige har, vad Arbetsförmedlingen kallar, svag konkurrensförmåga. Till denna grupp räknas personer som saknar gymnasial utbildning, personer födda utanför Europa, personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga samt personer som är äldre än 55 år. Sedan 2006 har andelen inskrivna arbetslösa med svag konkurrensförmåga ökat från ungefär 50 procent till ungefär 70 procent år 2025 (Arbetsförmedlingen, 2025).

Samtidigt som sammansättningen av de arbetslösa huvudsakligen utgörs av konkurrenssvaga personer har konjunkturavmattningen under de senaste åren bidragit till att även andra grupper på arbetsmarknaden drabbats av arbetslöshet, däribland högutbildade. I Figur 1 visas hur andelen arbetslösa akademiker har utvecklats över tid.³

Figur 1. Arbetslösa akademiker som andel av arbetskraften, januari 2007 – juli 2025

Källa: Arbetsförmedlingen, Statistiska centralbyrån samt egna beräkningar.

Anm.: För perioden 2007–2022 avses inskrivna arbetslösa i åldern 16–64. Därefter i ålder 16–65. Notera bruten y-axel. Akademiker definieras som personer med minst två års eftergymnasial utbildning.

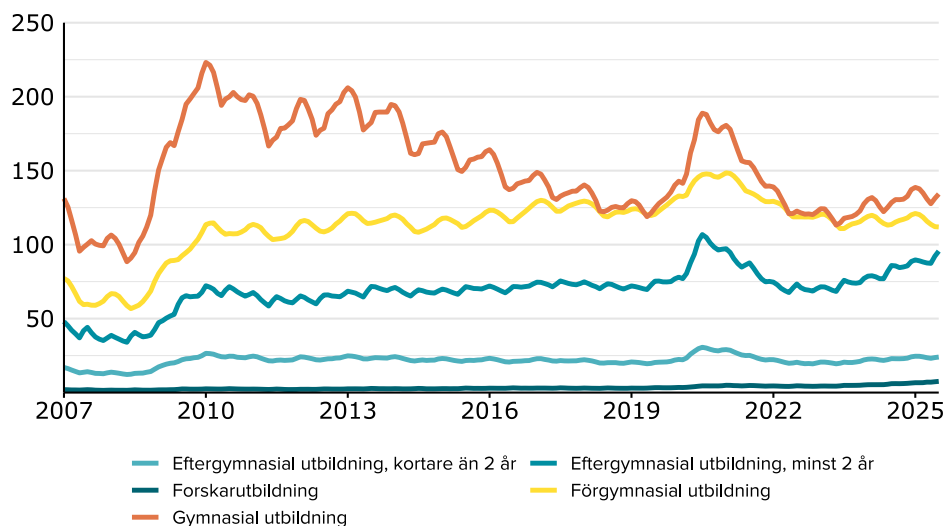
² Enligt Statistiska centralbyråns arbetskraftsundersökningar (AKU) uppgick arbetslösheten för åldersgruppen 16–65 år till 7,9 procent (icke säsongrensad). För mer information om skillnaderna mellan Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik och AKU, se <https://arbetsformedlingen.se/statistik/sok-statistik/forklaring-av-statistiken/arbetsformedlingens-och-scbs-statistik>.

³ I denna rapport definieras akademiker som personer med minst två års eftergymnasial utbildning (inklusive forskarutbildade).

Under den globala finanskrisen åren 2008 och 2009 ökade andelen arbetslösa akademiker snabbt, men föll aldrig tillbaka till de låga nivåerna som rådde innan krisen. Under stora delar av 2010-talet stabiliserade sig arbetslösheten på nivåer på drygt 4 procent. Coronapandemin gav sedermera avtryck på hela arbetsmarknaden och den ekonomiska nedstängningen resulterade i att arbetslösheten för akademiker ökade till närmare 6 procent under 2020. I takt med att ekonomin återöppnades minskade arbetslösheten och under slutet av 2021 hade arbetslösheten återgått till förpandemiska nivåer. Lågkonjunkturen som inleddes under 2023 fick arbetsmarknadsläget att återigen försämrats. Fram till och med sommaren 2025 har andelen arbetslösa akademiker ökat till 5 procent, vilket motsvarar ungefär 104 500 personer. Arbetslösheten bland akademiker var i juli 2025 fortfarande lägre än under coronapandemin men i paritet med den globala finanskrisen. Däremot så ser man en mycket oroande tendens till ökning av arbetslösheten under de senaste åren.

Antalet arbetslösa varierar över tid och mellan olika grupper. I Figur 2 visas antalet inskrivna arbetslösa uppdelat efter olika utbildningsnivåer. Under den rådande lågkonjunkturen syns en viss ökning av antalet inskrivna med en gymnasial utbildningsnivå, men ökningen är tydligt mindre än under både den globala finanskrisen och coronapandemin. I gruppen med en eftergymnasial utbildning på minst 2 år syns en tydlig ökning sedan 2023. Antalet inskrivna arbetslösa med förgymnasial utbildning har gradvist minskat sedan coronapandemin.

Figur 2. Antal inskrivna arbetslösa (tusental), januari 2007 – juli 2025

Källa: Arbetsförmedlingen samt egna beräkningar.

I Tabell 1 redovisas hur sammansättningen av de inskrivna arbetslösa förändrats i närtid med avseende på utbildningsnivå. Mellan juli 2023 och juli 2025 har andelen med förgymnasial utbildning minskat med ungefär 3,6 procentenheter. För personer med gymnasial utbildning och med en eftergymnasial utbildning som är kortare än 2 år är förändringen endast marginell. Inskrivna arbetslösa med en eftergymnasial utbildning som är minst 2 år samt inskrivna med forskarutbildning har ökat med 2,6 respektive 0,5 procentenheter. Gymnasialt utbildade utgör fortfarande den största

gruppen bland de inskrivna arbetslösa, men personer med längre utbildning har under de senaste åren börjat utgöra en allt större andel.

Tabell 1. Andel av inskrivna arbetslösa efter utbildningsnivå

	Juli 2023	Juli 2024	Juli 2025
Antal inskrivna arbetslösa	329 977	356 858	373 311
Varav andel med:			
Förgymnasial utbildning	33,6%	31,8%	30,0%
Gymnasial utbildning	35,7%	36,0%	35,9%
Eftergymnasial utbildning, kortare än 2 år	6,2%	6,4%	6,4%
Eftergymnasial utbildning, minst 2 år	23,0%	24,1%	25,6%
Forskarutbildning	1,5%	1,7%	2,0%

Källa: Arbetsförmedlingen samt egna beräkningar.

Arbetslösa akademiker i olika grupper

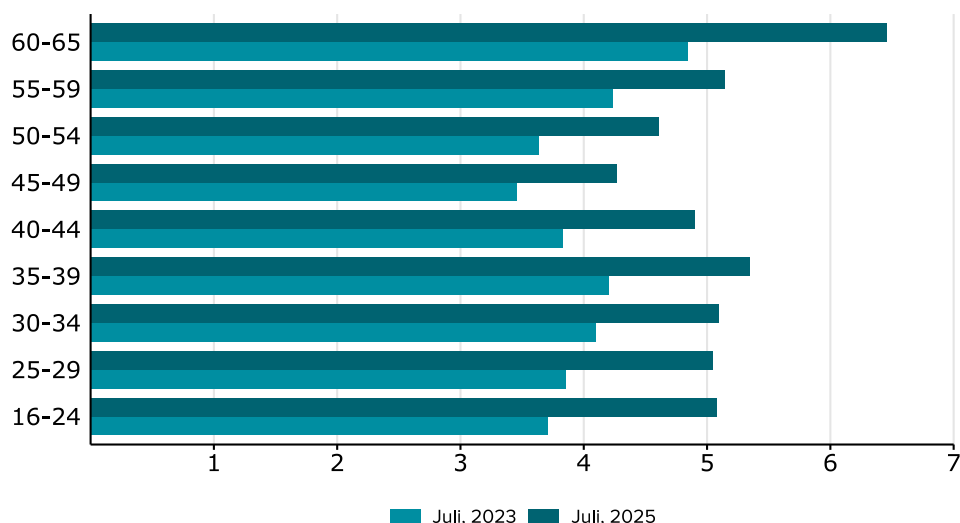
Akademiker utgör i många avseenden en heterogen grupp. De arbetar i olika sektorer, branscher och yrken spridda över hela landet. För att förstå lågkonjunktorens effekter är det avgörande att analysera hur arbetslösheten har utvecklats inom olika delgrupper över tid. I detta avsnitt jämförs andelen arbetslösa akademiker i slutet av juli månad 2025 med motsvarande tidpunkt 2023.

I Figur 4 jämförs andelen arbetslösa akademiker uppdelat efter olika åldersgrupper. De äldsta akademikerna, i åldersgruppen 60–65 år, utmärker sig med högre arbetslöshet jämfört med andra grupper. Mellan juli 2023 och juli 2025 har arbetslösheten ökat genomgående i alla åldersgrupper. Arbetslösheten har ökat mest i gruppen åldersgruppen 60–65 år motsvarande 1,6 procentenheter. Arbetslösheten har även ökat bland de yngsta akademikerna. I åldersgrupperna 16–24 år och 24–29 år har andelen arbetslösa ökat med 1,4 respektive 1,2 procentenheter mellan juli 2023 och juli 2025.⁴

Att arbetslösheten har ökat bland yngre akademiker är särskilt problematiskt. Forskning har visat att nyexaminerad akademiker som om upplever arbetslöshet vid examen har i genomsnitt 30 procent lägre årlig arbetsinkomst fem år efter examen. Längre arbetslöshetstider för nyexaminerade har också visat sig förstärka det negativa sambandet med framtida inkomster (Gartell, 2009).

⁴ Det bör noteras att den faktiska arbetslösheten bland unga akademiker i viss mån kan underskattas i Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik. Unga kan vara mindre benägna att skriva in sig på Arbetsförmedlingen jämfört med andra grupper och statistiken fångar nödvändigtvis inte de nyexaminerade akademiker som valt att fortsätta studera medan de söker arbete.

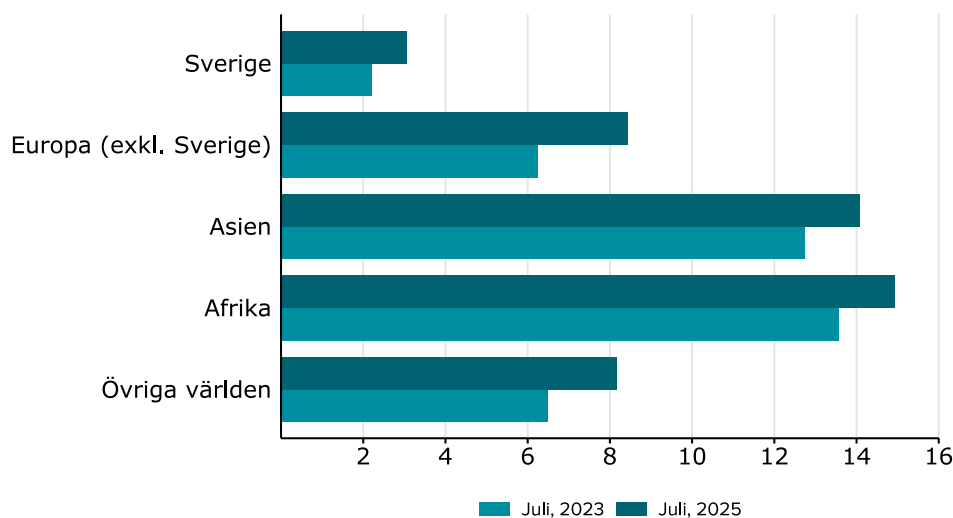
Figur 3. Andel arbetslösa akademiker efter åldersgrupper, procent av arbetskraften

Källa: Arbetsförmedlingen, Statistiska centralbyrån samt egna beräkningar.
Anm.: Jämförelsen avser juli månad respektive år.

Utrikes födda har generellt sett svårare att etablera sig på den svenska arbetsmarknaden jämfört med inrikes födda.⁵ Detta gäller även personer med längre eftergymnasial utbildning, vilket tydligt framgår av att omkring 55 procent av alla arbetslösa akademiker utgörs av utrikes födda.⁶ I Figur 4 jämförs andelen arbetslösa akademiker uppdelat efter födelseregioner. Utrikes födda akademiker har ett märkbart högre arbetslöshetstal jämfört med akademiker födda i Sverige. Mellan juli 2023 och juli 2025 ökade arbetslösheten för utrikes födda akademiker med 1,7 procentenheter. Under samma period ökade arbetslösheten för akademiker födda i Sverige med 0,8 procentenheter.

Figur 4. Andel arbetslösa akademiker efter födelseregion, procent av arbetskraften

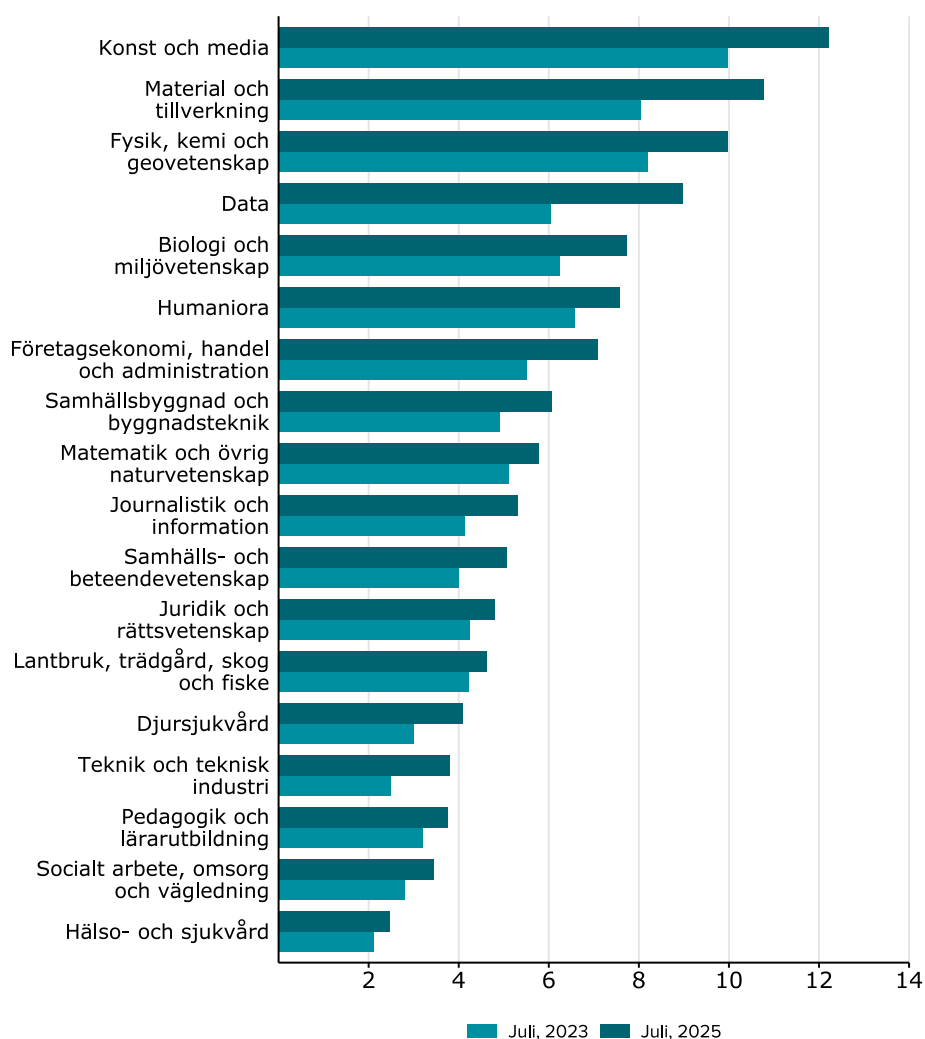
Källa: Arbetsförmedlingen, Statistiska centralbyrån samt egna beräkningar.
Anm.: Jämförelsen avser juli månad respektive år.

⁵ Se exempelvis Engdahl och Liljeberg (2025) för en översikt.

⁶ En stor andel av de utrikes födda akademikerna är dessutom långtidsarbetslösa, se Fontana (2024).

Skillnader i utbildningsinriktning har stor betydelse för utfall på arbetsmarknaden, i synnerhet eftersom olika kompetenser efterfrågas inom olika branscher och sektorer. Akademiker med inriktning mot exempelvis pedagogik och hälso- och sjukvård arbetar ofta inom offentlig sektor. Dessa grupper påverkas vanligtvis i mindre utsträckning under en lågkonjunktur. Det motsatta gäller generellt för akademiker med exempelvis en utbildning inriktad mot data, teknik eller naturvetenskap. Dessa grupper arbetar i större utsträckning inom det privata näringslivet som är mer konjunkturkänslig.

Figur 5. Andel arbetslösa akademiker efter utbildningsinriktning, procent av arbetskraften

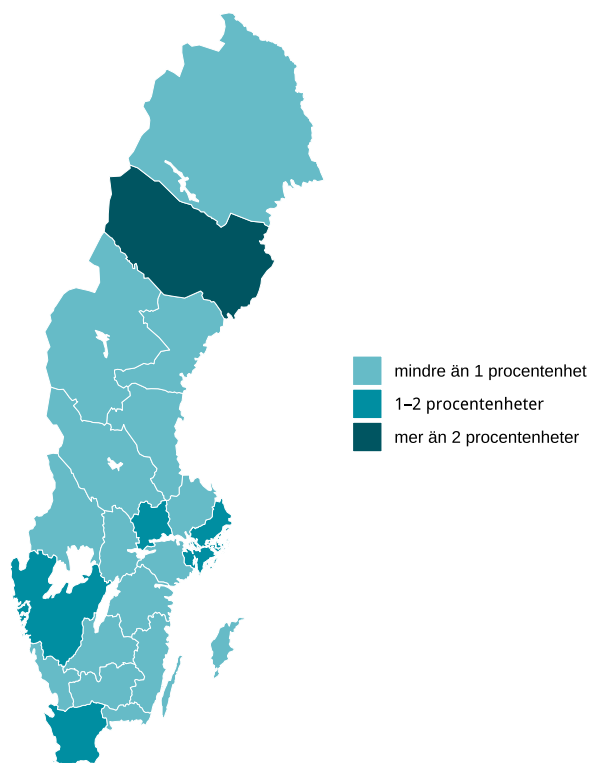
Källa: Arbetsförmedlingen, Statistiska centralbyrån samt egna beräkningar.
Anm.: Jämförelsen avser juli månad respektive år.

I Figur 5 jämförs andelen arbetslösa akademiker uppdelat efter utbildningsinriktning. Det finns en bred variation mellan olika grupper. Akademiker med inriktning mot *Hälso- och sjukvård*, *Pedagogik* samt *Socialt arbete* har relativt låg arbetslöshet. Arbetslösheten är däremot högst bland akademiker med inriktning mot *Data*, *Material och tillverkning* samt *Konst och media*. Det är också inom dessa akademikergrupper som arbetslösheten ökat mest mellan juli 2023 och juli 2025.

Den svenska arbetsmarknaden skiljer sig även utifrån geografi. Närmare två tredjedelar av de sysselsatta akademikerna arbetar i storstadslänen. Andelen som arbetar inom det privat näringslivet är dessutom större i storstadslänen där branschstruktur inom näringslivet också är mer diversifierad än övriga delar av landet. En relativt stor andel av akademikerna i storstadslänen arbetar inom tjänstesektorn. I övriga delar av landet är det mer vanligt att akademiker arbetar i offentlig sektor, då ofta inom olika välfärdsyrken.

Mellan juli 2023 och juli 2025 ökade akademikers arbetslöshet i alla Sveriges län. Förändringen i arbetslöshet visas i Figur 6. Ökningen var störst i Västerbottens län, vilket till stor del är följd av batterifabriken Northvolts konkurs. I storstadslänen Stockholm, Västra Götaland och Skåne samt i Västmanlands län ökade arbetslösheten med mellan 1–2 procentenheter.

Figur 6. Förändring av andelen arbetslösa akademiker mellan juli 2023 och juli 2025 efter län

Källa: Arbetsförmedlingen, Statistiska centralbyrån samt egna beräkningar.
Anm.: Jämförelsen avser juli månad respektive år.

Slutsatser och diskussion

Arbetsmarknaden för akademiker har försämrats. Efter att arbetslösheten föll tillbaka till låga nivåer efter coronapandemin började den återigen öka under sommaren 2023. Ökningen har skett bland breda akademikergrupper, men vissa har drabbats mer än andra. Arbetslösheten har i synnerhet ökat bland yngre, utrikes födda och bland akademiker med utbildningsinriktningar som redan i utgångsläget hade relativt hög arbetslöshet. Det är inte ovanligt att grupper med en svagare förankring på arbetsmarknaden, som exempelvis unga och utrikes födda, drabbas hårdare av arbetslöshet under lågkonjunkturer. Att högutbildade idag dessutom utgör en betydligt större andel av arbetskraften än vid tidigare lågkonjunkturer innebär sannolikt också att fler påverkas negativt när konjunkturen försämras.

Den ökade arbetslösheten bland akademiker är dock bekymrande, eftersom den är särskilt kostsam, både för individer och samhället. För samhället innebär det att stora investeringar i utbildning inte utnyttjas, uteblivna skatteintäkter och att innovationskraft och tillväxt, på längre sikt, kan försvagas. För individen innebär arbetslösheten att den investering som lagts ned i utbildning, ofta i form av många års studier, ekonomiska uppostringar och studieskulder, inte ger den avkastning som förväntats.

Samtidigt som konjunkturen har försvagats har även andra förändringar på arbetsmarknaden skett parallellt. Ny teknik, i synnerhet i form av artificiell intelligens (AI), har gradvist men snabbt ökat i omfattning bland svenska företag.⁷ Ny forskning på amerikanska arbetsmarknadsdata visar att generativ AI har märkbar påverkan på högutbildad arbetskraft. Enklare och rutinartade arbetsuppgifter kan i högre utsträckning automatiseras, vilket i synnerhet påverkar nyexaminerade och juniora arbetstagare.⁸ Huruvida ökad AI-användning också bidrar till att arbetslösheten ökat bland yngre högutbildade i Sverige går inte att klarlägga utifrån den deskriptiva statistiken som presenterats i denna rapport. Framgent finns ett behov av forskning som studerar sysselsättningseffekterna av automatisering och AI på högutbildad arbetskraft, även på svensk arbetsmarknad.

⁷ Enligt SCB (2024) har andelen företag i näringslivet som använder AI ökat från 5,4 till 25,2 procent mellan 2019 och 2024.

⁸ Se exempelvis Brynjolfsson, Chandar och Chen (2025) och Levanon m. fl. (2025).

Referenser

Arbetsförmedlingen (2025). *Arbetsmarknadsutsikterna våren 2025: Utvecklingen på arbetsmarknaden 2025–2026*. Arbetsförmedlingen.

Brynolfsson, Chandar & Chen. (2025). *Canaries in the Coal Mine? Six Facts about the Recent Employment Effects of Artificial Intelligence*. Stanford Digital Economy Lab.

Engdahl & Liljeberg (2024). *Arbetsmarknadsanknytning och utbildning: Skillnader mellan svensk och utländsk bakgrund* (2024: 24). IFAU.

Fontana (2024). *Vilka är de långtidsarbetslösa akademikerna?* Rapport. Saco.

Gartell (2009). *Har arbetslöshet i samband med examen från högskolan långsiktiga effekter?* (2009: 8). IFAU.

Levanon, Sigelman, Mamertino, de Zeeuw, Guilford (2025). *No Country for Young Grads*. Burning Glass Institute.

Ljunglöf (2021). *Akademikernas arbetsmarknad 2020*. Rapport. Saco.

SCB (2024). *Näringslivets användning av AI*. Rapport. SCB.

Beskrivning av datamaterialet

Statistiken i denna rapport bygger huvudsakligen på Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik. De inskrivna arbetslösa inkluderar öppet arbetslösa samt arbetslösa som deltar i arbetsmarknadspolitiska program. Uppgifterna för arbetslösa akademiker avser inskrivna arbetslösa med minst en eftergymnasial utbildning om 2 år eller längre, vilket inkluderar individer med en nivåklassificering motsvarande 5 och 6 enligt svensk utbildningsklassifikation (SUN). I de fall utbildningsinriktning redovisas avses huvudinriktning, motsvarande SUN på 2-siffernivå. Arbetskraftens storlek beräknas som summan av antalet inskrivna arbetslösa och antalet sysselsatta enligt Befolkningens arbetsmarknadsstatus (BAS) år 2023, vilket avser den senaste tillgängliga registerversionen med slutgiltig statistik.

Dataunderlag till utvalda figurer i rapporten

Tabell 2. Dataunderlag till Figur 3

Grupp	Andel arbetslösa juli 2023	Andel arbetslösa juli 2025
16–24	3,7	5,1
25–29	3,9	5,0
30–34	4,1	5,1
35–39	4,2	5,3
40–44	3,8	4,9
45–49	3,5	4,3
50–54	3,6	4,6
55–59	4,2	5,1
60–65	4,8	6,5

Källa: Arbetsförmedlingen, Statistiska centralbyrån samt egna beräkningar.

Tabell 3. Dataunderlag till Figur 4

Grupp	Andel arbetslösa juli 2023	Andel arbetslösa juli 2025
Sverige	2,2	3,0
Europa (exkl. Sverige)	6,2	8,4
Asien	12,7	14,1
Afrika	13,6	14,9
Övriga världen	6,5	8,1

Källa: Arbetsförmedlingen, Statistiska centralbyrån samt egna beräkningar.

Tabell 4. Dataunderlag till Figur 5

Grupp	Andel arbetslösa juli 2023	Andel arbetslösa juli 2025
Pedagogik och lärarutbildning	3,2	3,8
Konst och media	10,0	12,2
Humaniora	6,6	7,6
Samhälls- och beteendevetenskap	4,0	5,1
Journalistik och information	4,1	5,3
Företagsekonomi, handel och administration	5,5	7,1
Juridik och rättsvetenskap	4,3	4,8
Biologi och miljövetenskap	6,2	7,7
Fysik, kemi och geovetenskap	8,2	10,0
Matematik och övrig naturvetenskap	5,1	5,8
Data	6,0	9,0
Teknik och teknisk industri	2,5	3,8
Material och tillverkning	8,1	10,8
Samhällsbyggnad och byggnadsteknik	4,9	6,1
Lantbruk, trädgård, skog och fiske	4,2	4,6
Djursjukvård	3,0	4,1
Hälso- och sjukvård	2,1	2,5
Socialt arbete, omsorg och vägledning	2,8	3,5

Källa: Arbetsförmedlingen, Statistiska centralbyrån samt egna beräkningar.

Tabell 5. Dataunderlag till Figur 5

Grupp	Andel arbetslösa juli 2023	Andel arbetslösa juli 2025	Förändring
01 Stockholms län	4,3	5,7	1,4
03 Uppsala län	3,6	4,6	1,0
04 Södermanlands län	4,4	5,1	0,7
05 Östergötlands län	3,4	4,1	0,7
06 Jönköpings län	3,0	3,9	0,9
07 Kronobergs län	4,4	4,8	0,4
08 Kalmar län	3,4	3,9	0,6
09 Gotlands län	2,4	2,7	0,3
10 Blekinge län	4,1	4,5	0,4
12 Skåne län	5,3	6,3	1,0
13 Hallands län	3,1	4,0	0,9
14 Västra Götalands län	3,6	4,8	1,2
17 Värmlands län	3,5	4,1	0,6
18 Örebro län	3,4	4,0	0,7
19 Västmanlands län	4,0	5,6	1,6
20 Dalarnas län	2,9	3,3	0,4
21 Gävleborgs län	4,0	4,7	0,7
22 Västernorrlands län	3,3	3,7	0,4
23 Jämtlands län	2,5	2,7	0,3
24 Västerbottens län	2,3	4,6	2,4
25 Norrbottens län	2,4	2,7	0,3

Källa: Arbetsförmedlingen, Statistiska centralbyrån samt egna beräkningar.

Saco, Sveriges akademikers centralorganisation, är den samlande organisationen för Sveriges akademiker. Vi är en partipolitiskt obunden facklig centralorganisation. Sacos 21 självständiga förbund företräder yrkes- och examensgrupper från hela arbetsmarknaden, inklusive egenföretagare. Något som förenar våra medlemsförbund är akademisk utbildning, kunskap, kompetens och yrkesstolthet. Sacoförbunden samlar omkring 970 000 akademiker och närmar sig miljonen. Som företrädare för Sveriges akademiker är det självklart för Saco att ständigt påverka kunskapsnivån i Sverige. Utbildning och forskning som ger kunskap är en investering för såväl samhället som individen och är en av de viktigaste faktorerna för tillväxt och utveckling av ett samhälle.

